

Jest sice dle čl. 5 cit. prov. nař. službě ve zbrani na roven postavena služba politická, služba v závodech na obranu, učitelská a pod., ale jen tehdy, když výslovným ustanovením kompetentních úřadů zahraničního hnutí (t. j. Československou Národní Radou v Paříži a jejími odbočkami a kanceláři v Rusku, Itálii, Americe a Anglii) za ni byla prohlášena. Že služba organizační, kterou stěžovatel dle svého udání konal od 1. října 1916 do 31. ledna 1917 a v době od 10. srpna do 31. října 1917, která tedy do 28. října 1918 netrvala (viz § 2 cit. zák.), a služba účetního v udaném dole jedním z těchto orgánů československého zahraničního hnutí byla prohlášena za rovnou službě ve zbrani, stěžovatel sám ani netvrdil, pouhé povolení k nastoupení jejímu však ve smyslu čl. 5 cit. prov. nař. nestačí k dosažení charakteru legionáře a nestačí k tomu též, že závod onen ruskými úřady byl uznán za závod pracující na obranu státu; služba taká jest tedy pro tuto kvalifikaci bezvýznamnou.

Nejvyšší správní soud nemohl proto seznati vadu řízení v tom, že naříkané rozhodnutí ke službě té vůbec nepřihlíželo a důkazy o ní nabídnuté pominulo.

Stížnost jeví se proto bezdůvodnou, pročež byla zamítnuta.

#### Č. 909.

**Pozemková reforma:** \* Státní pozemkový úřad není oprávněn ukládati osobě hospodařící na zabraném statku, která propustila část svých zřízenců z důvodu, že jí pro přiděl pozemků do prozatímního vnučeného pachtu dle § 63 zák. přiděl. byla odebrána půda a tím statek zmenšen, aby zřízence ve svých službách ponechala.

(Nález ze dne 27. června 1921 č. 2606.)

Věc: Josef B. ve St. proti státnímu pozemkovému úřadu v Praze stran výpovědi zemědělským zaměstnancům.

Výrok: Naříkané rozhodnutí zrušuje se pro nezákonnost.

Důvody: Žalovaný úřad vydal dne — do rukou stěžovatele jako pachtýře velkostatku St. toto rozhodnutí:

»Výpovědi, které jste dal svým deputátníkům neb jiným trvalým zaměstnancům na dvoře Vámi pachtovaném z toho důvodu, že Vám byla odebrána půda k provedení ustanovení § 63 zák. ze dne 30. ledna 1920 č. 81 sb. z. a n., jsou neoprávněny a jest Vám je odvolati.«

Motivuje je takto:

»Propouštění čeledí a jiných trvalých zaměstnanců na velkostatech jediné z toho důvodu, že odebrána byla půda pro prozatímní pacht, není ničím odůvodněno, a spatřuje státní pozemkový úřad v jednání takovém úmyslné rušení přidělové akce, nařízené §em 63 přiděl. zák., proti němuž zakročiti lze tresty dle § 20 zák. ze dne 16. dubna 1919 č. 215 sb. z. a n., doplněného zákonem ze dne 11. července 1919 č. 387 sb. z. a n. Pro případ, že by jednáním takovým vznikly pracovní spory, jež ohrožují vážně řádné hospodaření, musila by vina těchto pracovních poruch býti příči-



tána na vrub osoby hospodařící, a bylo by pak nutno zakročit dle zákona ze dne 20. února 1920 č. 118 sb. z. a n., hlavně dle § 12, č. 5 leg. cit.»

Rozhodnutí bylo dáno na vědomí okresní politické správě v Příbrami s vyzváním, aby stěžovateli, kdyby rozhodnutí nevyhověl, vyměřila trest dle § 20 zák. ze dne 16. dubna 1919 č. 215 sb. z. a n., doplněného zákonem ze dne 11. července 1919 č. 387 sb. z. a n.

O stížnosti čelící proti tomuto rozhodnutí uvážil nejvyšší správní soud toto:

Naříkaný výměr nařizující stěžovateli, aby odvolal výpovědi, které dal deputátníkům a jiným zaměstnancům na dvoře St., jest svojí právní podstatou vrchnostenským příkazem zasahujícím v disposiční a smluvní svobodu osoby vykonávající právo hospodaření na zabraném majetku. Výměr ten neuvádí normy, z níž žalovaný úřad čerpá svoji nařizovací moc; hledíc však k motivaci jeho, jež klade v bezprostřední souvislost dané výpovědi s přidělovou akcí dle § 63 zák. ze dne 30. ledna 1920 č. 81 sb. z. a n., není pochybnosti o tom, že svoji pravomoc k zásahu v disposiční a smluvní svobodu stěžovatelovu při jeho hospodaření na dvoře St. opírá o ustanovení § 63 leg. cit., a to o onen předpis druhého odstavce tohoto paragrafu, jenž mluví o tom, že odevzdáním půdy do prozatímního pachtu nesmějí býti ohroženy zájmy osob zaměstnaných na těch kterých hospodářských celcích.

Nejvyšší správní soud již ve svém nálezu ze dne 21. března 1921 čís. 2747 (Boh. č. 774) zaujal zásadní stanovisko k výkladu § 63 příděl. zák. a vyložil v něm podrobně meze působnosti, která je při přidělové akci dle této normy vykázána státnímu pozemkovému úřadu. Dovodil v něm zejména — na důvody nálezu toho se dle § 44 jedn. řádu poukazuje — že nařizovací moc státního pozemkového úřadu obmezuje se tu na vydání rozkazu, aby byla osobám jmenovaným v § 1 č. 1 leg. cit. a združením těchto osob (§ 1 č. 2 leg. cit.) odevzdána do pachtu (podpachtu) přiměřená výměra půdy za běžných pachtovních podmínek, poskytují-li osoby ty záruku řádného hospodaření, na přezkoumání toho, zda při plnění příkazu bylo vyhověno direktivám, které zákon pro odevzdání půdy do prozatímního pachtu určuje, a na závazné stanovení pachtovních podmínek pro obě strany tenkrát, když by rozkazu nebylo vůbec vyhověno nebo kdyby nebyl v souhlase se zákonem splněn, tedy vesměs na správní akty, jichž účelem je toliko převést přiměřenou část půdy do drobného pachtu, a ukojit tak před převzetím a přidělem půdy zvlášť naléhavou poptávku po ní.

Odevzdavši stanovenou výměru půdy do prozatímního pachtu splnila osoba hospodařící na zabraném statku povinnosti, jež jsou jí uloženy normou § 63 leg. cit. a nemá pak státní pozemkový úřad právní možnosti, aby zasahoval s hlediska této normy v hospodaření na půdě zbývajících po přidělu pozemků do prozatímního pachtu. Z pravomoci, jež je mu poskytnuta §em 63 příděl. zák., je vyloučen tedy i poměr osoby hospodařící na tom kterém hospodářském celku vůči jejím zaměstnancům. Právo státního pozemkového úřadu na zasahování do poměru toho nemůže odvozováno býti z předpisu, že opatřením dle § 63 příděl. zák. nesmějí býti ohroženy zájmy zaměstnanců. Význam předpisu toho leží jediné a výlučně v tom, že podmínkou akce přidělové jest mimo jiné také okolnost,



aby přidělem neutrpěly zájmy osob trvale zaměstnaných, jinými slovy vyjádřeno: akci přidělovou jest provést tak, aby nepostihla rušivě hospodaření na hospodářském celku na tolik, že by soukromý zájem na výnosu půdy a na materiálních výsledcích hospodaření nutil osobu hospodařící k restrikci personálu trvale zaměstnaného.

Při tom ovšem zůstává nedotčeným právo státního pozemkového úřadu, byly-li by splněny podmínky § 12 čís. 5 zák. ze dne 12. února 1920 č. 118 sb. z. a n., aby nařídil trvalý dozor neb uvalil na zabraný majetek úřední správu. Toto opatření dosud ve sporném případě se nestalo a při stavu procesní látky ani státi nemohlo.

Podle těchto úvah jest naříkané rozhodnutí v rozporu se zákonem, když prikazuje stěžovateli, prohlašujíc výpovědi dané deputátníkům a jiným zaměstnancům na dvoře St. za neoprávněné, aby výpovědi odvolal, a bylo proto dle § 7 zák. o správ. soudě zrušeno, aniž při tom bylo s procesuálního hlediska nutným reagovati na ostatní vývody stížnosti.

### Č. 910.

**Pozemková reforma:** \* Právo moc pozemkového úřadu přidělovati půdu do prozatímního vnuceného pachtu dle § 63 zák. přiděl. byla nařízením z 19. listopadu 1920 č. 623 sb. z. a n. prodloužena přes 31. prosinec 1920 pouze ve prospěch legionářů a sdružení legionářů a jest nezákonné, děje-li se přiděl půdy v Čechách po této době ve prospěch osob jiných.

(Nález ze dne 27. června 1921 č. 8290.)

Věc: Alexandr T. v H. T. proti státnímu pozemkovému úřadu v Praze o přiděl půdy do vnuceného pachtu.

Výrok: Naříkané rozhodnutí se zrušuje pro nezákonnost.

Důvody: Rozhodnutím ze dne 2. února 1921 č. — přidělil státní pozemkový úřad občanům v B. dle § 63 zák. přiděl. 2 ha půdy z parcel — patřících k zabranému velkostatku Alexandra T. v H. T. Proti tomuto rozhodnutí podal posléz zmíněný stížnost k nejvyššímu správnímu soudu, v níž vytýká nezákonnost naříkaného rozhodnutí spočívající v tom, že zmocnění dané státnímu pozemkovému úřadu k přidělování půdy do prozatímního pachtu dle § 63 zák. přiděl. pominulo dnem 31. prosince 1920, ježto rozšířeno bylo pro rok 1921 nařízením z 25. listopadu 1920 č. 623 sb. z. a n. pouze pro legionáře na Slovensku a Podkarpatské Rusi.

Nejvyšší správní soud uvažil o stížnosti toto:

Námítka stížnosti jest odůvodněna. Dle ustanovení § 63 zák. přiděl., odst. 7 trvala pravomoc pozemkového úřadu přidělovati půdu do prozatímního pachtu osobám v § 1 č. 1 cit. zák. a sdružením osob v § 1 č. 2 cit. zák. jmenovaným až do konce r. 1920 a byla pravomoc tato prodloužena pro celý obvod Československé republiky a ne, jak stížnost tvrdí, jenom pro Slovensko a Podkarpatskou Rus, šem 1 nař. z 19. listopadu 1920 č. 623 sb. z. a n. na rok 1921 jenom potud, pokud jde o přiděl půdy